

καθότι δὲν θέλουν ἀναμφιβόλως ἐμπορέσει νὰ μᾶς ἀρνηθῶσιν, δτι ἀδύνατον εἶναι νὰ ἔνεργησῃ ἡ ἑκκλησία ἐπὶ τοὺς Χριστιανοὺς τὴν θείαν καὶ πνευματικὴν αὐτῆς ἴσχυν, δταν μὴ ἔχῃ πρὸς τοῦτο τὰ ἐπιτήδεια ὅργανα, δταν οἱ λειτουργοὶ αὐτῆς μὴ ἦναι σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι. "Ἡ, ἡς μᾶς εἰπώσι, παρακαλοῦμεν, πότε ἡμπόρεσεν ἡ ἀρχαία ἑκκλησία ν' ἀναιρέσῃ καὶ ν' ἀνασκευάσῃ τὰς κατὰ αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἔθνικῶν καὶ Ἰουδαίων ἑκσφενδονθείσας κατηγορίας, καὶ ν' ἀπολογηθῇ ἐνώπιον τῶν ὄμων τῆς Ῥώμης αὐτοκρατόρων, εἰ μὴ δτε ἀνέστησαν ὑπὲρ αὐτῆς ἀπολογητὰ ἄνδρες φιλόσοφοι, καὶ πᾶσαν ἐντελέστατα συγκεκροτημένους παιδείαν, Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος, Ἀθηναγέρας ὁ Ἀθηναῖος, Μιλτιάδης ὁ διαλεκτικώτατος, καὶ μυρίοι ἄλλοι; Πότε ἡδυνήθη νὰ στηρίξῃ καὶ νὰ κρατύνῃ τῆς Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας τὰ ἀμώμητα δόγματα, εἰ μὴ δτε διὰ τῶν σεφῶν αὐτῶν συγγραμμάτων ἐφώτισαν τοὺς Χριστιανοὺς οἱ ἔνδοξοι διδασκαλοὶ καὶ συγγραφεῖς, Ἀθανάσιοι, Κύριλλοι, Βασίλειοι, καὶ ἡ λοιπὴ ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιώνυμος χορεία τῶν θεοφόρων πατέρων;

"Ἄς μᾶς ἀποκριθῶσι, τοὺς ἔρωτῶμεν, ποῦ ἐπαιειδεύθη ὁ μέγας Βασίλειος, ποῦ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ποῦ ὁ χρυσόρρήμων τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Ἰωάννης; Δὲν διέτριψαν οἵτοι εἰς τὰς σχολὰς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν Ἀθηνῶν; δὲν ἐδιδάχθησαν ἀκριβέστατα, καὶ μάλιστα ὑπὸ ἔθνικῶν διδασκάλων, τοῦ Λιβανίου καὶ Ἀνδραγαθίου, φιλοσοφίαν, ῥητορικὴν, καὶ πᾶσαν ἐν γένει τὴν ἀπαιτουμένην παιδείαν; — Ἀλλὰ διὰ τί καταφερόμεθα οὕτως ἀπηνῶς κατὰ τῶν καλῶν τούτων ἀνθρώπων, οἵτινες ἵσως νομίζουν δτι πρέπει τεύναντίον νὰ γνωρίζωμεν πρὸς αὐτοὺς χάριτας, ὡς συμβουλεύοντας ν' ἀπέχωσι τῆς παιδείας μάλιστα οἱ ἑκκλησιαστικοὶ, διὰ νὰ μὴ περιπέσωσιν εἰς κακοδοξίας, καὶ ἐτεροδιδασκαλίας, καὶ ἀδείαν ἀντικρυῖν, καὶ διασείσωσιν ἐπομένως τοὺς θεμελίους τῆς ὁρθοδοξίας; "Ω τῆς μεγάλης εὐσεβείας, τὴν ὁποίαν καταδεικνύουν! " 'Αμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην εὑρον πίστιν!' Δὲν περιτρέπουν, δὲν ἔνθερμοι τῆς ὁρθοδοξίας ξηλωταί, η παιδεία καὶ τὰ πολλὰ γράμματα τὸν ἀνθρώπον εἰς μανίαν ὅχι διότι τοιαύτην τινὰ ἰδεότητα ἔχουσα παιδεία, καὶ τοιαῦτα γράμματα, κακῶς λέγεται παιδεία, καταχρηστικῶς λέγονται γράμματα· εἶναι ἡμιμάθεια, εἶναι δοκησισφία, τύφωσις καὶ ἐπαρσίες μικροῦ ἔγκεφάλου, ἢ, ἢν θέλετε, ψυχῆς μιαρᾶς καὶ διεστραμμένης. τὴν ὁποίαν νὰ μερφώσῃ ἴκανη εἶναι μόνη ἡ ἀμάθεια καὶ ἀπαιδευσία, ἡ κακὴ ἀντροφή, καὶ ἡ ἀπὲ παιδικῆς ἡλικίας ἔλλειψις τῆς τῶν θείων διδασκαλίας. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς μᾶλλον, ἡ διάπυροι τῶν πατέρων δογμάτων ὑπέρμαχοι, μὴ, ἐνῷ συνιστᾶτε ἐπιμελέστατα τὸ ὄλεθρον ὑμῶν ἀξίωμα, ἀπολεσθῆ αἰφνῆς καὶ ἀνεπαισθήτως τὸ βαρύτυμον τωόντι τοῦτο κειμήλιον τῆς ὁρθοδοξίας· προσέχετε τὰς παρούσας ἡμέρας. δτι εἶναι πονηραί· περιβλέψατε ὅλιγον

κύκλω, καὶ παρατηρήσατε ὅτι ἐπίβουλοι πολλοὶ, ὡφελούμενοι ἐκ τῆς παχυλῆς ἀμαθίας ἡμῶν, καὶ μάλιστα τῶν κληρικῶν, ἐνεδρεύουν νὰ μᾶς παγιδεύσωσι, καὶ ἡμεῖς, κατὰ κακὴν ἡμῶν τύχην, κινδυνεύομεν νὰ ἐμπέσωμεν εἰς τὰς παγίδας αὐτὰς, διότι δὲν εἴμεθα ὡπλισμένοι τὴν πανοπλίαν τῆς παιδείας καὶ τῆς Χριστιανικῆς σοφίας. "Ω! συναυτοσάνθητε ἀπάξαπαντες, καὶ οἱ ἐντὸς καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ὁρθοδοξοὶ Χριστιανοὶ, τὴν κατὰ τοὺς νῦν μάλιστα καιροὺς κατεπείγουσαν ἀνάγκην τῆς παιδείας, καὶ δράξασθε αὐτῆς, μὴ ὄργισθῇ ὁ Κύριος, καὶ ἀπολεσθῆτε ἐκ τῆς δικαίας ὁδοῦ· δράξασθε, λέγομεν, τῆς Χριστιανικῆς ἀληθείας, καὶ ἡ ἀλήθεια, κατὰ τὸ ἀφευδέστατον τοῦ Σωτῆρος λόγιον, θέλει ἐλευθερώσειν ἡμᾶς ἀπὸ τῶν παγίδων τῶν ἔχθρων.

"Ο συγγραφεὺς τοῦ ἄριθρου, ἐξ οὗ ἐλάσσομεν τὰ προηγούμενα, συμβουλεύει ἀκολούθως νὰ ἐκδοθῇ νόμος ἀπαγορεύων εἰς τὸν ἀπαδευτὸν τὴν ἀδειαν τοῦ χειροτονεῖσθαι ἐπειτα δὲ προσθέτει τὰ ἐπόμενα·

Διὰ νὰ ἐμπορῇ ὅμως ὁ νόμος οὗτος νὰ πληρωθῇ, πρέπει ν' ἀνυψώσῃ καὶ ἡ κυβέρνησις τὴν ιερὰν τάξιν τοῦ κλήρου εἰς ἐντιμοτέραν τινὰ κατάστασιν· πρέπει ἐξάπαντος νὰ παρχωρήσῃ εἰς αὐτὴν, ἀν δχι ἀνωτέραν, ἵσην τοῦλάχιστον χορηγίαν, τὴν ὁποίαν ἀπολαύουν καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς κοινωνίας ἡμῶν τάξεις· ὁφῆλει δηλονότι νὰ φροντίσῃ, ὥστε νὰ ὀρισθῇ καὶ εἰς τὸν κλήρον αὐτάρκης τις πόρος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου νὰ ἔχῃ βεβαίαν τὴν ἰδίαν διατροφὴν καὶ συντήρησιν. Ἐνδισθή ἡ ὑπαρξίας τοῦ ιερέων κρέμαται ἀπὸ τοῦ δίσκου· ἐνόσω ὁ ιερεὺς, εἰς τὸν ὁπαῖον εἶναι ἀνατεθειμένα τὰ πνευματικάτατα ἔργα, ἀναγκάζεται ν' ἀφιερώνῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν μέριμναν καὶ σπουδὴν εἰς τὰ βιωτικά· ἐνόσω, εἰς ἓν λόγον, τὸ ὑψηλὸν τοῦ ιερέως ἐπάγγελμα εἶναι ὡς ἐκ τοῦ πορισμοῦ τὸ εὐτελέστατον· μὴ ἐλπίζωμεν, δτι ἡ τάξις αὗτη τοῦ κλήρου θέλει φανῆ κατὰ τοῦτο ἐπίζηλος εἰς τὸν διὰ πολλῶν ἐτῶν εἰς τὰ σχολεῖα προπαρασκευαζόμενον εἰς αὐτήν. "Δεῖ—λέγεις ὁ ιερὸς Χρυσόστομος— μετὰ ἀφθονίας ἐπιρρέειν τοῖς διδασκάλοις τὴν τῶν ἀναγκαίων γοργήιαν, ἵνα μὴ κάμνωσι, μήτε ἐκλύωνται, μηδὲ, περὶ τὰ μικρὰ σχολάζοντες, τῶν μεγάλων ἀποστερῶσιν ἔκατον, ἵνα τὰ πνευματικὰ ἐργάζωνται, μηδένα τῶν βιωτικῶν ποιούμενοι λόγον· τοιούτοις ἡσαν οἱ Λευΐται· οὐδὲν αὐτοῖς ἔμελε τῶν βιωτικῶν, δτι τοῖς λαϊκοῖς ἔμελε τῆς αὐτῶν προνοίας." —ΑΘΗΝΑ.

"Ο Πλαντοδύναμος, δ δποῖος ἐδώκε τὸν σκύλον σύντροφον τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν σγήνων μας, ἐπρόκισεν αὐτὸν μὲ φύσιν γενναίκιν καὶ ἀνωτέραν πάσης ἀπάτης. Οὔτε φίλον λησμονεῖ, οὔτε ἐχθρὸν—ἀκριβῶς ἐνθυμεῖται καὶ τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν βλάβην. Μετέχει τῆς νοήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ ψεύδους του. Στρατιώτης ἀνροδοκεῖται νὰ φονεύσῃ ἀνθρώπον μὲ τὴν ῥομφαίκην του, η μάρτυς νὰ σηκώσῃ ζωὴν διὰ ψεύδους κατηγορίας, ἀλλὰ σκύλος δὲν σπαράσσει τὸν εὐεργέτην του. Ήίναι δ φίλος του ἀνθρώπου, ἐκτὸς δπόταν δ ἄνθρωπος δικαίως ὑποπέσῃ εἰς τὴν ἔχθραν του.